TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Helsinki 16.5.2018/ra
Dnro 1453/031/2018

EDUSKUNTA
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

asia: HE 35/2018vp laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista ym

kuultava: tietosuojavaltuutettu

Pyydettynä lausuntonani esitän kunnioittavasti;

Yleistä

Yleinen tietosuoja-asetus (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, jäljempänä asetus) annettiin 27.4.2016 ja sen soveltaminen alkaa 25.5.2018, joten se on huomioitava arvioitaessa nyt käsiteltävänä olevaa hallituksen esitystä.

Asetuksen mukaan kansallinen henkilötietojen suojaa koskeva lainsäädäntö on mahdollista vain niiltä osin, kuin se asetuksessa nimenomaisesti sallitaan ja kun esitetyt säännökset ovat tarpeellisia asetuksen säännösten täydentämiseksi.

Esitystä arvioitaessa on myös huomioitava hallituksen esitys (9/2018 vp) EU:n yleistä tietosuoja-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi samoin kuin perustuslakivaliokunnan lausunnossaan esittämä ja se vakiintunut tulkintakäytäntö, joka on syntynyt Perustuslain 10 §:n nojalla.

Mainittakoon, että käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ei sen perustuslainmukaisuutta koskevassa arviossa ole asiaa arvioitu perustuslain 10 §:n kannalta. Esityksen mukaan (s.203) asiaan liittyvä perustuslainmukaisuus tulee asiakastietojen käsittelyn ja hyödyntämisen *osalta arvioitavaksi palveluita koskevien lakiesitysten ja erityisesti vielä valmisteilla olevan kasvupalveluiden tiedonhallintaa koskevan lakiesityksen* yhteydessä. Tämän ajatuksen ”haastaa” kuitenkin esimerkiksi esityksen 31 §, jossa säädetään kasvupalveluiden järjestämistä ja tuottamista tukevista tietojärjestelmistä.

Postiosoite: PL 800 00521 Helsinki
Käyntiosoite: Ratapihantie 9. 6 krs Helsinki
Puhelin: 029 56 66700
Telefax: 029 56 66735
s-posti: tietosuoja@om.fi
kotisivut: www.tietosuoja.fi

Sanotun esityksen kohdan perustelujen (s. 165) mukaan palveluintegraation kannalta on tärkeää, että esimerkiksi asiakastiedot ovat palveluntuottajan käytettävissä. Tämän varmistamiseksi esitetään, että jokaisen maakunnalle kasvupalveluja tuottavan tahon tulisi tallentaa asiakastiedot yhteiseen asiakasrekisteriin yhteiskäyttöisiä valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja käyttäen. Tämän tavoitteen toteuttamista varten käynnistettäisiin sitten erillinen lainsäädäntötyö.

Kansallinen liikkumavara pohjautuu asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtiin (käsittelyn oikeusperusta: c alakohta on rekisterinpitäjän lakisääteiset velvoitteet ja e alakohta on yleinen etu ja julkisen vallan käyttö) sekä ns. erityisten tietoryhmien (arkaluonteiset tiedot) osalta 9 artiklan 2 kohdan alakohtiin (kts. mm b, c, g, h, i alakohta). Lisäksi asetuksessa on useita artiklakohtaisia tarkennuksia kansallisesta liikkumavarasta.

Lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja sen on oltava oikeasuhtainen asetettuun tavoitteeseen nähden. Lainsäädännön olisi myös oltava selkeää, täsmällistä ja sen soveltamisen on oltava ennakoitavaa. Nyt käsiteltävänä esityksessä tyydytään vain useassa kohdassa viittaamaan muuhun, vielä valmisteilla olevaan lainsäädäntöön. Tämä haittaa huomattavasti asian arviointia kokonaisuudessaan.

Kun henkilötietojen käsittelystä säädetään edellä mainituilla perusteilla kansallisessa laissa, käsittelyn oikeusperuste voi sisältää 6 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaan erityisiä säännöksiä, joilla mukautetaan asetuksen sääntöjen soveltamista, muun muassa:

- yleisiä edellytyksiä, jotka koskevat rekisterinpitäjän suorittaman tietojenkäsittelyn lainmukaisuutta,
- käsiteltävien tietojen tyyppiä,
- asianomaisia rekisteröityjä,
- yhteisöjä, joille ja tarkoituksia joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa,
- käyttötarkoitussidonnaisuutta,
- säilytysaikoja,
- käsittelytoimia ja -menettelyjä, mukaan lukien laillisen ja asianmukaisen tietojenkäsittelyn varmistamiseen tarkoitetut toimenpiteet.

  Asetuksen 6 artiklan 4 kohdan nojalla henkilötietojen käsittelyssä voidaan asetuksesta tarkemmin ilmenevillä edellytyksillä myös poiketa alkuperäisen henkilötietojen käsittelyn käyttötarkoituksesta. Käsitykseni mukaan nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen edellyttämät rekisterinpitäjän vaihdokset voisivat olla mahdollisia tämän asetuksen kohdan nojalla.

  Lisäksi lainsäädäntöesityksiä on tarkasteltava myös perusoikeusnäkökulmasta. EU:n perusoikeuskirjan lisäksi on huomioitava perustuslaki ja siihen liittyvä henkilötietojen suojaa koskeva lausuntokäytäntö.

Postiosoite: PL 800 00521 Helsinki
Käyntiosoite: Ratapihantie 9. 6 krs Helsinki
Puhelin: 029 56 66700
Telefax: 029 56 66735
s-posti: tietosuoja@om.fi
kotisivut: www.tietosuoja.fi

Nyt sääntelyn kohteena oleva toiminta kuuluu tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan. Arvioitavaksi siis tulee, onko hallituksen esitys laadittu edellä mainitut riittävästi huomioiden. Tällainen arvio puuttuu esityksestä kokonaan.

Yhteenveto

Henkilötietojen suojan osalta esitystä on hankala arvioida, koska se jättää oikeastaan kokonaan henkilötietojen käsittelystä ja suojasta säätämisen myöhemmin valmisteltavien lainsäädäntöhankkeiden varaan.

Huomautan myös, että 1. lakiesityksen 31 §:n teksti ja perustelut poikkeavat olennaisesti toisistaan.

Sinällään katson olevan mahdollista ja tietosuojalainsäädännön mukaista toteuttaa esityksessä mainitut henkilöstöä koskevien henkilötietojen siirrot samoin kuin esityksen edellyttämät rekisterinpitäjän vaihdokset. Kysymys palveluntuottajien ja maakunnan välisestä rekisterinpidosta on kuitenkin esityksessä puutteellisesti ilmaistu.

Totean, että esitystä pitäisi ainakin täsmentää edellä sanotun johdosta.

Postiosoite: PL 800 00521 Helsinki
Käyntiosoite: Ratapihantie 9. 6 krs Helsinki
Puhelin: 029 56 66700
Telefax: 029 56 66735
s-posti: tietosuoja@om.fi
kotisivut: www.tietosuoja.fi